

**КРИТЕРІЇ ТА ПОКАЗНИКИ КОМПОНЕНТІВ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ
ОФІЦЕРІВ-ПРИКОРДОННИКІВ ПІД ЧАС ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ
З ВИКОРИСТАННЯМ ТЕХНОЛОГІЙ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ**

УДК 351.746:355.477

Ігор Блощинський, кандидат педагогічних наук, доцент,
професор кафедри англійської мови
Національна академія Державної прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького, м. Хмельницький

**КРИТЕРІЇ ТА ПОКАЗНИКИ КОМПОНЕНТІВ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ-ПРИКОРДОННИКІВ ПІД ЧАС ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ
З ВИКОРИСТАННЯМ ТЕХНОЛОГІЙ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ**

У статті обґрунтовано критерії (мотиваційно-цільовий, соціо-прогностичний, пізнавально-інформаційний, навчально-результативний, структурно-логічний) компонентів професійної компетентності майбутніх офіцерів-прикордонників під час їх фахової підготовки з використанням технологій дистанційного навчання та визначено відповідні показники.

Ключові слова: майбутній офіцер-прикордонник, критерії, показники, професійна компетентність, технології дистанційного навчання.

Літ. 10.

Игорь Блощинский, кандидат педагогических наук, доцент,
профессор кафедры английского языка
Национальная академия Государственной пограничной службы Украины
имени Богдана Хмельницкого, г. Хмельницкий

**КРИТЕРИИ И ПОКАЗАТЕЛИ КОМПОНЕНТОВ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ
КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ ОФИЦЕРОВ-ПОГРАНИЧНИКОВ В ПРОЦЕССЕ
СПЕЦИАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКЕ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ТЕХНОЛОГИЙ
ДИСТАНЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ**

В статье обоснованы критерии (мотивационно-целевой, социо-прогностический, познавательно-информационный, учебно-результативный, структурно-логичный) компонентов профессиональной компетентности будущих офицеров-пограничников в процессе специальной подготовке с использованием технологий дистанционного обучения и раскрыты соответствующие показатели.

Ключевые слова: будущий офицер-пограничник, критерии, показатели, профессиональная компетентность, технологии дистанционного обучения.

Ihor Bloschchynskiy, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor,
Professor of the English Language Department
National Academy of the State Border Guard Service of Ukraine
by B. Khmelnytskyi, city Khmelnytskyi

**CRITERIA AND INDICATORS OF COMPONENTS OF FUTURE BORDERGUARD
OFFICERS' PROFESSIONAL COMPETENCE DURING TRAINING WITH THE USAGE
OF DISTANCE LEARNING TECHNOLOGIES**

The article reveals criteria (motivational-purposeful, social-prognostic, cognitive-informative, educational-resultative, structural-logical) and substantiates indicators of components of future borderguard officers' professional competence during their training with the usage of distance learning technologies.

Keywords: future borderguard officer, criteria, indicators, professional competence, distance learning technologies.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Впровадження новітніх інформаційних технологій (ІТ) до основних ланок управління та технічне оснащення прикордонних підрозділів обумовлюють необхідність створення гнучкої системи підготовки персоналу Державної прикордонної служби України (ДПСУ). Це

зобов'язує кожного прикордонника наполегливо вивчати прикордонну справу та вдосконалювати свої професійні навички, оскільки стан особистої підготовленості кожного фахівця визначає ефективність організації оперативно-службової діяльності (ОСД). Особливості професійної діяльності майбутніх офіцерів-прикордонників детермінують специфіку їх фахової підготовки на

КРИТЕРІЇ ТА ПОКАЗНИКИ КОМПОНЕНТІВ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ-ПРИКОРДОННИКІВ ПІД ЧАС ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ З ВИКОРИСТАННЯМ ТЕХНОЛОГІЙ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

базовому етапі, що передбачає здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня (ОКР) “бакалавр”. Конструюючи зміст теоретико-методичної підготовки курсантів-прикордонників у Національній академії Державної прикордонної служби України імені Б. Хмельницького (НАДПСУ) необхідно усвідомлювати нагальну потребу формування неординарної особистості, здатної вирішувати професійні завдання будь-якого рівня та досягнути високого рівня професійної компетентності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано вирішення даної проблеми та на які опирається автор. У наукових працях компетентність розглядається як адекватна орієнтація особистості в різних галузях її діяльності, що передбачає здатність до активних дій, пов’язаних із умінням використовувати знання та вміння у практичній діяльності.

Професійна компетентність майбутнього офіцера-прикордонника передбачає досягнення запланованих цілей під час навчання й зумовлена подальшим професійним становленням і взірцевим виконанням випускником НАДПСУ своїх обов’язків за місцем проходження служби. Тому, на підставі спеціального професійно-орієнтованого навчального середовища необхідно визначити критерії та показники компонентів професійної компетентності офіцерів-прикордонників. З огляду на це, значний інтерес представляють роботи українських учених, в яких розкрито сутність понять “критерій” і “показник” (Т. Бунєєв, Є. Брижатиї, О. Чернявський, С. Сінкевич, О. Богданюк та ін.). Однак, невизначеними є критерії та показники компонентів професійної компетентності майбутніх офіцерів-прикордонників у системі їх фахової підготовки з використанням технологій дистанційного навчання (ДН).

Метою статті є обґрунтування критеріїв і показників компонентів професійної компетентності майбутніх офіцерів-прикордонників під час їх фахової підготовки з використанням технологій дистанційного навчання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Освітній процес у НАДПСУ організований згідно з прийнятими державними стандартами, на основі яких розроблено освітньо-кваліфікаційні характеристики (ОКХ) майбутніх офіцерів прикордонників з різних галузей знань:

- “Військові науки, національна безпека, безпека державного кордону (ДК)”, спеціальність “ОСД та управління діями прикордонних підрозділів (частин, з’єднань)” (ОКР: спеціаліст, магістр);

- “Право”, спеціальність “Правознавство” та “Правоохоронна діяльність” (ОКР: бакалавр, спеціаліст);

- “Військові науки, національна безпека, безпека ДК”, спеціальність “Охорона та захист державного кордону (ОЗДК)” (ОКР: бакалавр, магістр);

- “Гуманітарні науки”, спеціальність “Філологія” та “Переклад” (ОКР: бакалавр, спеціаліст, магістр);

- “Транспорт і транспортна інфраструктура”, спеціальність “Автомобільний транспорт” (ОКР: бакалавр, спеціаліст, магістр) [1; 2].

У Державному стандарті та ОКХ визначено основні вимоги до якості підготовки військових фахівців, завдяки яким забезпечується необхідний рівень сформованості професійної компетентності майбутніх офіцерів-прикордонників під час навчання у НАДПСУ. Зупинимось на обґрунтуванні критеріїв професійної компетентності майбутніх офіцерів-прикордонників і визначенні їх показників. У підручнику “Педагогіка вищої школи” під авторством А. Кузьмінського знаходимо трактування критерію як точно обраної величини, що є “визначником якості навчальної діяльності” [3, 425]. У теорії й практиці педагогічної освіти передбачено загальні вимоги до виокремлення й обґрунтування критеріїв. Це стосується насамперед того, що, по-перше, критерії повинні відображати основні закономірності формування особистості; по-друге, за допомогою критеріїв слід встановлювати зв’язки між всіма компонентами системи; по-третє, якісні показники повинні виступати в єдності з кількісними [4]. Загалом у педагогічній літературі під критеріями розуміють ті якості явища, що відображають його суттєві характеристики і, саме тому, підлягають оцінці.

У нашому розумінні критерії – це міра професійної компетентності курсантів. Обрані нами критерії мають бути об’єктивними і включати найсуттєвіші, сутнісні ознаки досліджуваного явища і відображати динаміку вимірюваної якості в просторі та часі. Виходячи зі сутності критеріїв, показники є їх конкретними, стійкими вимірниками, які дозволяють проводити спостереження та облік. З метою визначення критеріїв компонентів професійної компетентності курсантів було вивчено думку експертів щодо їх (критеріїв) кількості, показників і найважливіших особистісних якостей, знань, умінь та здібностей, якими повинні володіти майбутні офіцери-прикордонники для виконання визначених завдань. Для цього проведено співбесіди з кожним експертом, узгоджено їхні

КРИТЕРІЙ ТА ПОКАЗНИКИ КОМПОНЕНТІВ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ-ПРИКОРДОННИКІВ ПІД ЧАС ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ З ВИКОРИСТАННЯМ ТЕХНОЛОГІЙ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

точки зору. Це дало змогу визначити критерії та показники компонентів професійної компетентності майбутніх офіцерів-прикордонників.

Мотиваційно-цільовий критерій (мотиваційно-ціннісний компонент) професійної компетентності характеризує професійну спрямованість і мотивацію, особливості професійної діяльності прикордонників; відображає ступінь сформованості інтересу, свідомого ставлення майбутніх офіцерів до підвищення професійної компетентності як до вагомого чинника підвищення ефективності ОСД правоохоронного органу; прагнення до успішного використання можливостей ІТ та технологій ДН для вирішення завдань з охорони державного кордону (ДК); наполегливість у вивченні фахових дисциплін, навчальну активність і самостійність, прагнення до безперервного самовдосконалення через організацію самоосвітньої діяльності; визнання необхідності безперервного розвитку та використання технологій ДН у професійній сфері. Цей критерій стосується особистісних рис та якостей офіцерів-прикордонників, які сприяють підвищенню професійної компетентності. Це насамперед такі професійно необхідні якості, як почуття відповідальності, вболівання за довірену справу, організованість та ін. На думку О. Абдулліної [5, 22], В. Сластьоніна [6, 71 – 72] та інших дослідників, у структурі особистості фахівця центральне місце займає мотиваційно-ціннісне ставлення до професійної діяльності.

Ціннісні орієнтації не тільки визначають мотивацію індивідуальної поведінки, але й складають світогляд офіцера. Як стверджують військові педагоги В. Матвійчук [7] і С. Сінкевич [8], ціннісні орієнтації існують як ідеї, установки, принципи розуміння майбутнім офіцером соціальної реальності та власної поведінки у професійній сфері. Ми погоджуємось з думкою Дж. Равена [9], який досліджуючи природу загальної компетентності, вважає, що оцінити компетентність поза ціннісними орієнтаціями неможливо, адже компетентність зароджується в надрах психіки людини, а формується і розвивається (чи гальмується у розвитку) залежно від середовища існування.

Для розвитку цього критерію підготовка курсантів факультетів “ОЗДК”, “Іноземних мов та гуманітарних дисциплін”, які вивчають дисципліни циклу гуманітарної та соціально-економічної підготовки (“Іноземна мова за професійним спрямуванням”, “Інформаційні технології у перекладацькій діяльності”, “Спеціальний переклад”) здійснювалася на основі

технологій ДН, а саме: використовувалися онлайн-словники, веб-платформа Virtual Aula агенції Frontex (Європейська агенція з питань управління оперативним співробітництвом на зовнішніх кордонах держав-членів Європейського Союзу), платформа ДН ILIAS Місії EUBAM (Місія Європейської Комісії з надання допомоги з питань кордону в Україні та Республіці Молдова) тощо [10].

У курсантів, які вивчають англійську мову та спеціальний переклад із використанням технологій ДН постійно формується мотивація до служби в органах охорони Державного кордону (ООДК). Володіння англійською мовою сприяє зростанню міжнародного авторитету України та надає переваги в професійному становленні майбутніх офіцерів-прикордонників, розширює сферу їх професійної діяльності. Курсанти усвідомлюють теоретичну і практичну значущість отриманих знань з англійської мови, перспективу кар’єрного росту у подальшій службі. Під час виконання службових обов’язків вільне спілкування англійською мовою з іноземцями, які перетинають ДК України сприятиме підвищенню ефективності і спрощенню процедури здійснення перевірки документів та огляду транспортних засобів і вантажів. Проведення інтерв’ювання іноземних громадян у випадку порушення правил перетину ДК України відбуватиметься швидше і результативніше. Володіння англійською мовою відкриває можливості для майбутніх офіцерів-прикордонників приймати участь у спільних міжнародних проєктах FRONTEX, HUREMAS, EUBAM та ін.; сприятиме підвищенню культури спілкування й допоможе майбутньому офіцеру-прикордоннику розвиватися як особистості багатогранній, освіченій, інтелігентній та різносторонній, що відповідає Європейським і загальнолюдським стандартам. Офіцер-прикордонник, який володіє іноземною мовою, викликає повагу й авторитет у підлеглих, а це відповідно впливає на ефективну взаємодію, виконання поставлених завдань, ставлення до своїх службових обов’язків і створення позитивної психологічної атмосфери у професійній діяльності. Вивчення таких тем, як “Прикордонні відомства країн світу”, “Світова нелегальна міграція”, “Технічні засоби охорони кордону”, “Боротьба з міжнародним тероризмом та контрабандою”, “Служба на пункті пропуску/прикордонний контроль”, “Правоохоронні відомства України” знайомить курсантів з особливостями службової діяльності на кордоні та спонукає їх до визначення напрямку їх майбутньої професійної діяльності.

**КРИТЕРІЙ ТА ПОКАЗНИКИ КОМПОНЕНТІВ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ
ОФІЦЕРІВ-ПРИКОРДОННИКІВ ПІД ЧАС ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ
З ВИКОРИСТАННЯМ ТЕХНОЛОГІЙ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ**

З огляду на це, *показниками* цього критерію визначено: наявність внутрішніх і зовнішніх мотивів засвоєння фахових дисциплін; сформованість ціннісних орієнтацій та інтересу до професійної діяльності; прагнення до успішного використання можливостей ІТ і технологій ДН для вирішення завдань з охорони ДК; бажання досягти успіхів у професійній діяльності; прагнення до професійного самовдосконалення; розвиненість професійно необхідних якостей, насамперед відповідальності, організованості, самостійності, комунікабельності та наполегливості під час вивчення фахових дисциплін засобами ДН.

Соціо-прогностичний критерій (комунікативно-культурологічний компонент), який прогнозує реакцію курсанта на своє висловлення, передбачає те, що справжній фахівець ДПСУ повинен володіти не лише знаннями прикордонного контролю (служби), оперативнорозшукової діяльності, але й вмінням спілкуватися з людьми, володіти практичними навичками ділової комунікації та міжособистісних стосунків. Формування справжнього професіонала, який уміє керувати персоналом і водночас гідно представляти державу перед світовим співтовариством, є актуальним завданням навчальної дисципліни “Основи теорії мовної комунікації”, де висвітлюються теоретичні основи мовної комунікації та її культури; розглядаються її рівні, види, засоби та форми; розкриваються особливості міжкультурної комунікації, а також аналізуються шляхи самовдосконалення особистості як суб’єкта комунікації. Програма дисципліни передбачає пошукову роботу курсантів, їх діяльнісне спілкування на заняттях, використання групових форм навчання й колективного взаємонавчання. Загалом тематика занять передбачає тісний зв’язок знань із практикою сучасної прикордонної служби. Крім того, прикордонник повинен знати вирази мовленнєвого етикету англійських країн, знання яких є необхідним компонентом стратегії комунікації із представниками цих країн.

Під час вивчення дисципліни “Іноземна мова за професійним спрямуванням” курсанти готували усні повідомлення про дії офіцера-прикордонника в службових ситуаціях і працювали над формуванням переліку запитань відповідно до проблемної ситуації. До тематики службових ситуацій віднесено: перевірку документів, роботу контрольно-пропускного пункту (КПП) в автомобільному пункті пропуску, в морському пункті пропуску, в аеропорту, в залізничному пункті пропуску; виконання

обов’язків офіцера КПП, здійснення прикордонного контролю, оформлення документів на право перетину державного кордону України, знання про паспортні документи, візові проблеми, затримання та ідентифікацію, інтерв’ювання осіб, що слідують через державний кордон та ін. Усні повідомлення про дії офіцерів-прикордонників в службових ситуаціях передбачали монологічне висловлювання, що проводиться з метою перевірки вмінь особи пояснити англійською мовою дії офіцера-прикордонника під час виконання професійних обов’язків. При цьому враховувалась повнота розуміння службової ситуації, використання відповідного лексичного матеріалу, граматичних конструкцій, а також здатність прийняти рішення у ситуації, що склалася. Від курсанта вимагалось надати свій варіант розв’язання проблеми та обґрунтувати власні рішення відповідно до чинного законодавства України, нормативно-правових актів і договорів, вимог міжнародного права та відомих стандартів ДПСУ.

Курсанти вчилися складати перелік запитань відповідно до запропонованої проблемної ситуації. Відпрацювання алгоритму проведення інтерв’ювання у відповідності до запропонованої службової ситуації проводилось з метою перевірки навичок вести діалог англійською мовою у ситуації, що може виникнути під час виконання службових обов’язків. При цьому враховувалась правильність і доцільність постановки запитань, використання відповідного лексичного матеріалу та граматичних конструкцій. Курсант повинен правильно побудувати речення англійською мовою та надати перелік запитань певній категорії іноземців (особи, що перетинають ДК України, порушники законодавства з питань перетину кордону, незаконні мігранти тощо). Широко використовувались інтерактивні методи, досвід застосування яких засвідчив, що вони допомагають розвивати вміння формулювати думки залежно від ситуації спілкування учасників комунікації та ін.; уміння вибудовувати усну бесіду з дотриманням черговості спілкування, розвивати тему, створювати зв’язний текст в усній чи письмовій формі, а також забезпечувати опанування різними типами мовлення та їх композиційними особливостями (оповідання, опис, міркування, аргументація) та ін.

Показниками цього критерію визначено: володіння фаховими знаннями та практичними навичками ділової комунікації; здатність прогнозувати, критично оцінювати свої дії та дії інших осіб у професійній діяльності; сформованість

КРИТЕРІЙ ТА ПОКАЗНИКИ КОМПОНЕНТІВ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ-ПРИКОРДОННИКІВ ПІД ЧАС ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ З ВИКОРИСТАННЯМ ТЕХНОЛОГІЙ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

професійних і комунікаційних умінь готовності офіцерів-прикордонників до взаємодії (з персоналом, громадянами); усвідомлення свого професійного рівня; ефективність вирішення міжособистісних і внутрішньоособистісних конфліктів у прикордонних колективах; дотримання норм і принципів моралі у професійній діяльності.

Пізнавально-інформаційний критерій (когнітивно-поведінковий компонент) визначає ступінь володіння курсантами теоретичними знаннями та характеризує сукупність знань про професійну діяльність й особливості виконання завдань з охорони ДК. Знання завжди є базовим показником готовності, оскільки вони є основою формування будь-якої професійної діяльності. З огляду на це, даний критерій стосується умінь і навичок, необхідних для професійної діяльності майбутніх офіцерів-прикордонників та аналізу результатів їх поведінки. Однак зазначимо, що окрім обсягу знань щодо ОСД діяльності слід враховувати і якість цих знань. Під час визначення показників пізнавально-інформаційного критерію використано характеристику знань, що необхідні майбутнім офіцерам-прикордонникам для ефективної організації ОСД.

З метою визначення якості засвоєння фахових знань засобами ДН використано платформу MOODLE, проведено аналіз результатів підсумкової звітності з вивчення дисциплін циклу професійної та практичної підготовки (“Охорона державного кордону прикордонним підрозділом”, “Служба прикордонних нарядів у пунктах пропуску через державний кордон”) майбутніми офіцерами-прикордонниками. Оцінювання глибини та міцності засвоєння фахових знань засобами ДН, здійснювалось шляхом застосування методу тестування, що проводився з місячним інтервалом для визначення залишкових знань. Тестування проводилось після вивчення навчальних дисциплін циклу професійної і практичної підготовки (“Радіаційний, хімічний, біологічний захист підрозділів” та “Загальна тактика”). Найвищу успішність продемонстрували курсанти, які навчаються за спеціальностями “ОЗДК” та “Автомобільний транспорт”. З огляду на це, визначено показники цього критерію: обсяг та якість засвоєння знань засобами ДН з професійно-орієнтованих дисциплін; глибина та міцність засвоєння фахових знань з різних напрямків професійної діяльності; знання особливостей управління персоналом, принципів і методів ефективного управлінського впливу; продуктивність інтелекту, вольові якості особистості та ін.

Обґрунтовуючи **навчально-результативний критерій** (операційно-діяльнісний компонент) зазначимо, що професійна діяльність офіцерів-прикордонників вимагає сформованості у них спеціальних професійних практичних умінь і навичок, які дозволяють на належному рівні виконувати функціональні обов’язки. Фахові знання складають основу для формування професійних умінь і навичок, вони є об’єктивно необхідними під час виконання професійних обов’язків офіцера ДПСУ. У нашому баченні дисципліни, які належать до циклу професійної та практичної підготовки (“Морально-психологічне забезпечення ОСД”, “Охорона ДК прикордонним підрозділом” “Інформаційно-телекомунікаційні системи прикордонних підрозділів”, “Служба прикордонних нарядів у пунктах пропуску через ДК” та інші) мають найбільший потенціал у процесі формування професійної компетентності майбутніх офіцерів-прикордонників у системі їх фахової підготовки з використанням технологій ДН.

Дисципліни цього циклу є визначальними для формування професійної компетентності майбутніх офіцерів-прикордонників і дають можливість курсантам розвинути показники навчально-результативного критерію, необхідні під час виконання професійних обов’язків з охорони ДК України у мирних час, і в умовах, максимально наближених до бойових. Навчально-результативному критерію професійної компетентності офіцерів відповідають такі показники: адекватне самооцінювання, активний саморозвиток та професійне самовдосконалення; ефективність виконання завдань з охорони ДК; уміння встановлювати міжособистісні зв’язки, вибрати оптимальний стиль спілкування в різних умовах та здійснювати ефективний переконуючий вплив; інтелектуальний, психологічний та фізичний саморозвиток.

Аналізуючи **структурно-логічний критерій** (технологічний компонент) зазначимо, що для формування професійної компетентності майбутніх офіцерів-прикордонників під час вивчення дисципліни “Іноземна мова за професійним спрямуванням” курсантами факультетів “Охорони та захисту державного кордону”, “Правоохоронної діяльності та правознавства”, “Іноземних мов та гуманітарних дисциплін” та “Інженерно-технічного” використовувалися технології та засоби ДН, а саме: онлайн-інструменти та електронний навчальний посібник “Спеціалізований мовний інструмент вивчення англійської мови для персоналу пунктів пропуску через державний

КРИТЕРІЙ ТА ПОКАЗНИКИ КОМПОНЕНТІВ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ-ПРИКОРДОННИКІВ ПІД ЧАС ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ З ВИКОРИСТАННЯМ ТЕХНОЛОГІЙ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

кордон для авіаційного сполучення (вищий рівень)". Його розроблено на замовлення країн-членів ЄС та Асоційованих країн Шенгенської угоди з урахуванням потреб правоохоронних органів під час виконання професійних завдань та адаптовано до умов освітнього процесу у навчальних закладах ДПСУ. Призначення даного електронного посібника (ЕП) – отримання персоналом мовних навичок, необхідних для виконання повсякденних задач під час здійснення прикордонного контролю в аеропортах, а саме: перевірки документів, інтерв'ювання та спілкування англійською мовою. Необхідно зазначити, що використання ЕП є доцільним за умови наявності у персоналу знання англійської мови на елементарному рівні.

Показниками цього критерію є: логічна побудова та викладання навчального матеріалу для підвищення ефективності його засвоєння; максимальне використання ІТ та технологій ДН у професійній діяльності; уміння працювати з різноманітними джерелами інформації та здійснювати її порівняння, узагальнення, алгоритмізацію (структурування), систематизацію; здатність до перетворення інформації; розробка і впровадження у навчальний процес засобів ДН.

Висновки. Професійна компетентність майбутніх офіцерів-прикордонників під час фахової підготовки з використанням технологій ДН повинна бути структурована як система, яка включає такі критерії: мотиваційно-цільовий, соціо-прогностичний, пізнавально-інформаційний, навчально-результативний, структурно-логічний та відповідних показників. Крім того, з урахуванням комплексного підходу для забезпечення можливості оцінювання професійних знань, умінь та навичок майбутніх офіцерів-прикордонників виокремлено інтегральний показник, яким є навчальна активність курсантів під час їх фахової підготовки, що відображається в умінні використовувати технології і засоби ДН (ЕП, онлайн-інструменти, платформи тощо), продуктивності спілкування з викладачами-консультантами.

Перспективами подальших розвідок є аналіз стану сформованості професійної компетентності майбутніх офіцерів-прикордонників з використанням технологій ДН.

1. Державні стандарти професійної освіти: теорія і методика: монографія / за ред. Н.Г. Ничкало. – Хмельницький: ТУП, 2002. – 334 с.

2. Освітньо-кваліфікаційна характеристика на випускника Національної академії Державної прикордонної служби України імені Б. Хмельницького / НАДПСУ. – Хмельницький: Вид-во Нац. акад. Держ. прикордон. служби України ім. Б. Хмельницького, 2003. – 36 с.

3. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / А.І. Кузьмінський. – К.: Знання, 2011. – 486 с.

4. Кирилюк О.Р. Критерії, показники та рівні сформованості готовності майбутніх офіцерів-прикордонників до роботи з технічними засобами прикордонного контролю / О.Р. Кирилюк // Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету "Україна". – 2011. – № 3. – С. 70 – 73.

5. Абдуллина О.А. Мониторинг качества профессиональной подготовки / О.А. Абдуллина // Высшее образование в России. – 1998. – № 3. – С. 21 – 23.

6. Сластенин В.А. Педагогика: инновационная деятельность / В.А. Сластенин, Л.С. Подымова – М.: Магистр, 2003. – 308 с.

7. Матвійчук В.П. Основні чинники, що впливають на формування ціннісних орієнтацій майбутніх офіцерів-прикордонників / В.П. Матвійчук, В.М. Денісов // Освітньо-наукове забезпечення діяльності правоохоронних органів і військових формувань України: III Всеукраїнська наук.-практ. конф. [Серія: Психолого-педагогічні й філологічні науки], (Хмельницький, 19 лист. 2010 р.) / Хмельницький: Вид-во НАДПСУ, 2010. – С. 131 – 132.

8. Сінкевич С.В. Чинники, що впливають на формування ціннісного ставлення курсантів вищих військових навчальних закладів до вивчення іноземної мови / С.В. Сінкевич // Збірник наукових праць №17. Частина II. (Спеціальний випуск) / гол. ред. Балашов В.О. – Хмельницький: Видавництво Національної академії ПВУ, 2001. – С. 22 – 25.

9. Равен Дж. Компетентность в современном обществе: выявление, развитие и реализация: [пер. с англ.] / Дж. Равен. – М.: Когито-Центр, 2002. – 396 с.

10. Bloschynskiy I.H. Characteristics of personnel distance learning platforms possibilities in the State Border Guard Service of Ukraine / I. H. Bloschynskiy // The Advanced Science Journal. Issue / Editor-in-Chief Roman Davydov. – United States, Torrance, 2015. – Volume ISSUE 4. – P. 77 – 81.

Стаття надійшла до редакції 07.06.2015